

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት

የሰ/መ/ቁ 254045

ህዳር 26 ቀን 2016 ዓ/ም

ዳኞች :-ሽመክት አሰፋ

አለማየሁ ሹናራ

ዋዚሞ ዋሴራ

ተናኚ ጥላሁን

ዘውዲቱ ታደሰ

አመልካች:- ሐረማያ ዩኒቨርሲቲ አልቀረቡም

ተጠሪ:- አልይ አብዱራህማን አልቀረቡም

መዝገቡ ለምርመራ ሲሆን ተመርምሮ ተከታዩ ፍርድ ተሰጥቷል።

ፍርድ

የሰበር አቤቱታው ሊቀርብ የቻለው አመልካች በጥቅምት 7 ቀን 2016 ዓ.ም ጽፎ ባቀረበው የሰበር አቤቱታ፣ የሐረሪ ህ/ክ/መ/ ክፍተኛ ፍርድ ቤት በመ.ቁ. 24684 በሐምሌ 28 ቀን 2015 ዓ.ም በዋለው ችሎት የሰጠው ውሳኔ፣ እንዲሁም የሐረሪ ህ/ክ/መ/ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት በመዝገብ ቁጥር 07051 በመስከረም 28 ቀን 2016 ዓ.ን በዋለው ችሎት የሰጠው ትዕዛዝ መሠረታዊ የሕግ ስሕተት የተፈጸመበት በመሆኑ ሊታረም ይገባል በማለት አቤቱታ በማቅረቡ ነው።

ጉዳዩ የጉዳት ካሳን የሚመለከት ሲሆን ክርክሩ የተጀመረው በሐረሪ ክፍተኛ ፍ/ቤት ነው። በሥር ፍ/ቤት በተደረገው ክርክር አመልካች 1ኛ ተከላሽ፣ ተጠሪ ደግሞ ከላሽ በመሆን ተከራክረዋል። በዚህ የሰበር ክርክር ተካፋይ ያልሆኑ አቶ ሰለሃዲን መሀመድ 2ኛ ተከላሽ፣ እንዲሁም የኢትዮጵያ መድን ድርጅት ጣልቃ ገብ በመሆን ተከራክረዋል።

ተጠሪ በሥር ፍ/ቤት ያቀረቡት ክስ ይዘት በአጭሩ የ1ኛ ንብረት የሆነውን ተሽከርካሪ 2ኛው ተከላሽ ሲያሸከረክር የከላሽ ንብረት የሆነውን ባጃጅ ተሽከርካሪ በመግጨት ጉዳት ያደረሰ ስለሆነ የተቋረጠ ገቢ

ማከታወሻ፡ - ይህ የ ሰበር ችሎት ውሳኔ ሰነድ ለጥናትና ምርምር ሥራ ወይም ለግንዛቤ እንጂ

ለ ፍርድ አፈጻጸም ዓላማ አያገለግልም!

እንዲከፍለኝ እና ባጃጁ 10 ዓመት ሙሉ እንዳይንቀሳቀስ በማድረግ የባጃጁ ሞተር አፈር እንዲሆንና እንዲገዛ ያደረገ በመሆኑ አዲስ ባጃጅ እንዲተካልኝ ወይም የባጃጁን ዋጋ እንዲከፍለኝ በማለት በድምሩ ብር 1,280,000/አንድ ሚሊዮን ሁለት መቶ ሰማንያ ሺ/ በአንድነትና በነጠላ ተከላሾቹ እንዲከፍሉ ይወሰንልኝ በማለት ዳኝነት መጠየቃቸውን የሚያሳይ ነው።

የሥር 1ኛ ተከላሽ የሆነው አመልካች በሰጠው መልስ ጉዳት አድራሹ የ1ኛ ተከላሽ ተሽከርካሪ የጣልቃ ገቡ የኢትዮጵያ መድን ድርጅት ሽፋን ስላለው ኃላፊነቱ የመድን ድርጅቱ ነው። የተቋረጠ ገቢ የተባለውን በተመለከተ የተጋነነ ስለሆነና በግብር ሰብሳቢ ወይም በትራንስፖርት መ/ቤት ያልተገመተ ስለሆነ ግምቱ ተቀባይነት የሌለው ነው። ከዚህም ሌላ ከላሽ የንብረቱን ጠቅላላ ዋጋ ግምት እየጠየቀ በሌላ በኩል ደግሞ አዲስ ባጃጅ ለመተካት መጠየቁ ተገቢነት የሌለው ነው። መድን ድርጅቱ ጣልቃ ይግባልኝ እና እኔ በነጻ እንድሰናበት በማለት ተከራክረዋል።

ጉዳዩ የቀረበለት የሥር ፍርድ ቤት ወደ ክርክሩ እንዲገባ ያደረገው የኢትዮጵያ መድን ድርጅት በሰጠው መልስ የጉዳት አድራሹ ተሽከርካሪ ሾፌር ተገቢውን መንጃ ፈቃድ ያልያዘ ስለነበረ ከ1ኛ ተከላሽ ጋር በገባው ውል መሠረት ጣልቃ ገብ ኃላፊነት የለበትም። ጣልቃ ገብ ተጠያቂ ነው ቢባል እንኳ በአንድ የአደጋ ክስተት እስከ ብር 100,000/አንድ መቶ ሺ/ብቻ ለመክፈል የምንገደድ ሲሆን፤ በዚያው አደጋ ከከላሹ ባጃጅ ሌላ፤ የአቶ ማህበብ ኡመርን በፊ የ1ኛ ው ተከላሽ ተሽከርካሪ ገጭቶ ጉዳት በማድረሱ ጣልቃ ገብ ለበሬው ባለቤት ብር 67,000/ስድሳ ሰባት ሺ/ የክፈለ በመሆኑ ጣልቃ ገብ ሃላፊነት አለበት ከተባለ እንኳ ቀሪውን ብር 32,500/ሰላሳ ሁለት ሺ አምስት መቶ/ ብቻ ለኢከፍል ይገባል ይባልልን በማለት ተከራክሯል።

የሥር ፍርድ ቤቱ ካሳ የመክፈል ኃላፊነቱ የማን ነው? የሚልና ተያያዥ ጭብጦችን ከያዘ በኋላ የቀረቡትን ማስረጃዎች መርምሮ ኃላፊነቱ የ1ኛ ተከላሽ እና የጣልቃ ገብ ነው ካለ በኋላ በጊዜ ባለመጠገኑ የወደመውን የከላሽን ባጃጅ 1ኛ ተከላሽ በአዲስ እንዲተካ ወይም የባጃጁን ግምት በገበያ ዋጋ መሠረት ለከላሽ ይክፈል ቅሪተ አካሉን ይውሰድ በማለት ወስኖ፤ ተጠሪው ያቀረቡትን የታጣ ገቢ ጥያቄ ውድቅ አድርጎታል። የጣልቃ ገቡ ኃላፊነት ብር 32,500/ሰላሳ ሁለት ሺ አምስት መቶ/ነው፤ 2ኛ የሥር ተከላሹን በተመለከተ ጉዳዩ በሌለበት የታየ ሲሆን የሥር ፍርድ ቤቱ 2ኛ ተከላሽን አስመልክቶ ተጠሪው ያቀረቡት የዳኝነት ጥያቄን በዝምታ ነው ያለፈው።

አመልካች ይህን ውሳኔ በመቃወም ለይግባኝ ሰሚው የሐረሪ ጠቅላይ ፍርድ ቤት የይግባኝ አቤቱታ ያቀረበ ቢሆንም ውሳኔው ሳይለወጥ ቀርቷል።

አመልካች በጥቅምት 2 ቀን 2016 ቀን ጽፎ ያቀረበው የሰበር አቤቱታ ይህን ውሳኔ በመቃወም የቀረበ ሲሆን ይዘቱም የሥር ፍርድ ቤት አግባብ ባለው ማስረጃ ሳያጣራ ባጃጁ ላይ የደረሰው ጉዳት በጊዜው ጥገና ስላላገኘ ወደ ጠቅላላ ጉዳት ተቀይሯል በማለት መወሰኑ፤ እንዲሁም የአሁን ተጠሪ በስር ፍርድ ቤት ቀረቡ ክስ የዳኝነት ጥያቄያቸው 1ኛ ተከላሽ የሆነውን አመልካችን እና የአመልካች ተሽከርካሪ ሾፌር የሆነው አቶ

ሳላሐዲን መሐመድን በአንድነት እና በነጠላ ኃላፊነት ተጠያቂ እንዲሆኑ በማለት ሲሆን፤ የሥር ፍርድ ቤቱ 2ኛ ተከላኸን ተጠያቂነት አስመልክቶ ሳይወሰን በአመልካች ላይ ብቻ መወሰኑ መሠረታዊ የህግ ስህተት ስለሆነና ይግባኝ ሰሚው የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤትም ይህን ስህተት ማረም ሲገባው የአመልካችን ይግባኝ ውድቅ ማድረጉ መሠረታዊ የህግ ስህተት ስለሆነ ውሳኔው እንዲሻርና በነጻ እንድንሰናበት ይወሰንል የሚል ነው።

የአመልካችን የሰበር አቤቱታ መርምሮ ባጃጁ ላይ በደረሰው ጉዳት በጊዜው ተገቢውን ጥገና ስላላገኘ ወደ ጠቅላላ ጉዳት ተቀይሯል በማለት የሥር ፍርድ ቤቱ የደረሰበት ድምዳሜ እና የካሳን መጠን በተመለከተ ጉዳቱ በደረሰበት ጊዜና መጠን ሳይሆን፤ በኋላ ተከስቷል ባለው ጉዳት መጠን የወሰነበት አግባብ እንዲሁም የ2ኛ የሥር ተከላኸ ሃላፊነትን በመለከተ ከተጠየቀው ዳኝነት አንጻር ሊመረመር ይገባል በሚል ተጠሪ መልስ እንዲሰጡበት መጥሪያ ተልኮላቸዋል።

ተጠሪ መጥሪያ ለመቀበል ፈቃደኛ አለመሆናቸው በመረጋገጡ መልስ የመስጠት መብታቸውን በማለፍ በህዳር 19 ቀን 2016 ዓ/ም በዋለው ችሎት ትዕዛዝ ተሰጥቷል።

የግራቀኙ ክርክር እና በየደረጃው ባሉ ፍርድ ቤቶች የተሰጠው ውሳኔ በአጭሩ ከላይ የተገለጸው ነው። ይህ ችሎትም ሊጣራ ይገባዋል ተብሎ የተያዘውን ነጥብ ከግራቀኙ ክርክር፤ ለሰበር አቤቱታው መነሻ ከሆነው ውሳኔ እና ለጉዳዩ አግባብነት ካላቸው ሕጎች ጋር በማገናዘብ እንደሚከተለው መርምሮታል።

ከክርክሩ ሒደት መገንዘብ የቻልነው የሐረሪ ህ/ክ/መ/ ከፍተኛ ፍርድ ቤት ባጃጁ ላይ በደረሰው ጉዳት በጊዜው ተገቢውን ጥገና ስላላገኘ ወደ ጠቅላላ ጉዳት ተቀይሯል በማለት የደረሰበት ድምዳሜን በተመለከተ ጉዳት የደረሰበትን ባጃጅ 1ኛ የሥር ተከላኸ የሆነው የአሁን አመልካች ሳያስጠግን በመቅረቱ የባጃጁ ጉዳት ጠቅላላ ጉዳት/total loss/ እንደደረሰ የሥር ከላከ የሆኑት ተጠሪው እንዳስረዱ በውሳኔው የገለጸ በመሆኑ ፍሬ ጉዳዩን በማስረጃ የማጣራትና ማስረጃን የመመዘን ስልጣን ያለው የሥር ፍርድ ቤት የባጃጁን ጉዳት ጠቅላላ ጉዳት መሆኑን በማስረጃ በማረጋገጡ ድምዳሜው የሚነቀፍ አይደለም።

የካሳውን መጠን በተመለከተም አዲስ ባጃጅ አመልካቹ ለተጠሪው እንዲተካ ወይም የባጃጁን ግምት በገበያ ዋጋ እንዲከፍል በማለት ሲወስን ከዚሁ ጋር በማያያዝ ጉዳት የደረሰበትን ባጃጅ ቅሪተ አካል አመልካች እንዲወስድ በማለት የወሰነ ከመሆኑ አንጻር አመልካቹ ለተጠሪው አዲስ ባጃጅ የሚተካላቸው ቢሆን ወይም የገበያውን ዋጋ ለተጠሪ የሚከፍል ቢሆን ቅሪተ አካሉን አመልካቹ የሚወስድ ከመሆኑ አንጻር የቅሪተ አካሉ ዋጋ ለአመልካቹ አዲሱን ባጃጅ ከገዛበት ወይም ከባጃጁ የገበያ ዋጋ ላይ ተቀናሽ ሲደረግ የአመልካቹ ሃላፊነት ከአዲሱ ባጃጅ ዋጋ የቀነሰ እንደሚሆን መረዳት የሚቻል በመሆኑ በዚህ ረገድ የሥር ፍርድ ቤቱ የሰጠው ውሳኔም የሚነቀፍ ሆኖ አላገኘነውም።

የ2ኛ የሥር ተከላሽ ሃላፊነትን በተመለከተ ዳኝነት የጠየቁት የአሁን ተጠሪ በመሆናቸው፤ በ2ኛው ተጠሪ ላይ ስለቀረበው ክስ የሥር ፍርድ ቤት በዝምታ ማለፉን አስመልክቶ ተጠሪው ያቀረበው መስቀለኛ የሰበር ቅሬታ የሌለ ሲሆን፤ በዚህ ነጥብ ላይ የሥር ጣልቃ ገብ የሆነው አመልካች ቅሬታ ሊያቀርብ የሚችልበት የህግ አግባብ አይኖርም። በመሆኑም የሥር ፍርድ ቤት በሰጠው ውሳኔ ላይ መሰረታዊ የህግ ስህተት ያልተፈጸመ በመሆኑና ይግባኝ ሰሚው የሐረሪ ጠቅላይ ፍርድ ቤትም የሥር ፍርድ ቤቱ ውሳኔ ጉድለት የሌለበት ነው በማለት የሰጠው ትዕዛዝ መሠረታዊ የህግ ስህተት አልተፈጸመበትም ብለናል። በዚህም ምክንያት ተከታዩን ውሳኔ ሰጥተናል።

ውሳኔ

1. የሐረሪ ህ/ክ/መ/ ክፍተኛ ፍርድ ቤት በመ.ቁ. 24684 በሐምሌ 28 ቀን 2015 ዓ.ም በዋለው ችሎት የሰጠው ውሳኔ፤ እንዲሁም የሐረሪ ህ/ክ/መ/ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት በመዝገብ ቁጥር 07051 በመስከረም 28 ቀን 2016 ዓ.ን በዋለው ችሎት የሰጠው ትዕዛዝ መሠረታዊ የሕግ ስሕተት ያልተፈፀመበት በመሆኑ በፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት የሰበር ሥነ-ሥርዓት መመሪ ቁጥር 17/2015 አንቀጽ 9/1(ሀ) መሠረት ፀንቷል ።
2. በዚህ ችሎት ለተደረገው ክርክር የወጣውን ወጪ ግራቶች የየራሳቸውን ይቻቻሉ።

ትዕዛዝ

1. መዝገቡ ውሳኔ ስላገኘ ተዘግቷል፤ ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት።

ፋ/ዘ